

Irodalom:

- Anderson, Michael (1980): *Approaches to the History of the Western Family 1500-1914*. Macmillan Press, London.
- Ariès, Philippe (1960): *L'Enfant et la vie familiale sous l'Ancien Régime*. Éditions du Seuil, Paris, 1960. Magyarul a *Gyermek, család, halál* című kötetben. Gondolat, Budapest, 1987.
- Ariès, Philippe (1980): Two Successive Motivations for the Declining Birth Rate in the West. *Population and Development Review*. **6**. 645-650.
- Arisztotelész (1994): *Politika*. Gondolat, Budapest.
- Arisztotelész (1997): *Nikomakhoszi Etika*. Európa, Budapest.
- Arkin, E. A. (é. n.): *Kisgyermek nevelése a családban*. Magyar Nők Demokratikus Szövetsége és Új Magyar Könyvkiadó, Budapest.
- Arnold, Klaus (1980): *Kind und Gesellschaft in Mittelalter und Renaissance*. Ferdinand Schöningh, Paderborn.
- Augustinus (1987): *Vallomások*. Gondolat, Budapest.
- Aymard, Maurice (1999): Freundschaft und Geselligkeit. In: Aries, Philippe, Chartier, Roger (Hrsg.) (1999): *Geschichte des privaten Lebens*. 3. Band. Bechtermünz Verlag, Hemberg bei Wien.
- Badinter, Elisabeth (1998): *A szerető anyja. Az anyai érzés története a 17-20. században*. Csokonai Kiadó, Debrecen.
- Bálint Alice (1932, 1990): *A gyermekszoba pszichológiája*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest.
- Bálint Alice (1941): *Anya és gyermek*. Pantheon, Budapest.
- Barth, Suzanne (1994): Jungfrauenzucht. Literaturwissenschaftliche und pädagogische Studien zur Mädchenziehungsliteratur zwischen 1220 und 1600. Verlag für Wissenschaft und Forschung, Stuttgart.
- Bartos Tibor (1989): Franklin Benjámín. In: *Franklin Benjámín számadása életéről*. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Basedow, Johann Bernhard [1771], (1913): *Methodenbuch für Väter und Mütter der Familien und Völker*. Köhler Verlag, Leipzig.
- Berg, Christa (2000): Familienkindheit. In: Larass, Petra (Hrsg.) (2000): *Kindsein kein Kinderspiel. Das Jahrhundert des Kindes 1900-1999*. Frankesche Stiftungen, Halle.
- Berg, Jan Hendrik van den (1956): *Metabletica of Leer der veranderingen. Beginselen van een historische psychologie*. Nijkerk. (Metabletica, az ember átváltozása. Egy történelmi pszichológia alapvonalai.)
- Berg, Jan Hendrik van den (1960): *Metabletica. Über die Wandlung des Menschen*. Göttingen.
- Bolberitz Pál (1980): Isten, ember, vallás. Ecclesia, Budapest.
- Boreczky Ágnes (1997): A gyermekkor változó színterei. In: Németh András: *Nevelés, gyermek, iskola* és Boreczky Ágnes: *A gyermekkor változó színterei*. Eötvös József Kiadó, Budapest, 1997.
- Boreczky Ágnes (2000): *Magyarországi családváltozatok 1910-1990*. ELTE TFK Neveléstudományi Tanszékének Közleményei, Budapest.
- Botond Ágnes (1991): *Pszichohistória – avagy a lélek történetiségének tudománya*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Burucs Kornélia (1997): Gyermekmunka. *História*, 5-6. szám.
- Cobbett, William [1830] (1926): *Advice to Young Men and (Incidentally) to Young Women in the Middle and Higher Ranks of Life in a Series of Letters*. London.
- Comenius, J. A. (1959): *A látható világ*. Magyar Helikon, Budapest.
- Corbin, Alain (1999): Das Geheimnis des Individuums. In: Perrotm M. (Hrsg.): *Geschichte des privaten Lebens*, Band 4. Weltbild Verlag, Augsburg. Copyright: Fischer Verlag, Frankfurt am Main.
- Csete Balázs: (1993): *A jászkiséri gyermek élete a születéstől a házasságig*. Szolnok, Jász-Nagykunszolnok megyei Múzeumok Igazgatósága.

PUKÁNSZKY BÉLA: A GYERMEKKOR TÖRTÉNETE (KÉZIRAT)

- Chyzer Béla (1909): *A gyermekmunka Magyarországon*. Az Országos Gyermekvédő Liga Kiadása, Budapest.
- Delumeau, Jean (1997): *Reneszánsz. Európa kultúrtörténete*. Osiris, Budapest.
- DeMause, Lloyd (1974): The Evolution of Childhood. In: DeMause (ed): *The History of Childhood*. The Psychohistory Press, New York. Németül: *Hört ihr die Kinder weinen? Eine psychogenetische Geschichte der Kindheit*. Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1989. Magyarul in Vajda Zsuzsanna-Pukánszky Béla (szerk.): *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény. Eötvös József Kiadó, Budapest, 1998.
- DeMause, Lloyd (1989): Evolution der Kindheit. In: DeMause (Hrsg.): *Hört ihr die Kinder weinen? Eine psychogenetische Geschichte der Kindheit*. Suhrkamp, Frankfurt am Main.
- DeMause, Lloyd (1998): A gyermekkor története. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 13-41. p.
- DeMause, Lloyd (1990): The history of child assault. In: *The Journal of Psychohistory*, **18** (1) 1-29. p.
- DeMause, Lloyd (2000): *Was ist Psychohistorie? Eine Grundlegung*. Psychosozial Verlag, Gießen.
- Diederiks, H. A. et al. (1995): Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. Osiris Kiadó, Budapest.
- Elias, Norbert (1982): *Über den Prozess der Zivilisation I-II*. Suhrkamp Taschenbuch Verlag, Frankfurt (Main). Magyarul: *A civilizáció folyamata*. Gondolat, Budapest, 1987.
- Erasmus (1913): *A gyermek nevelése. A tanulmányok módszere*. Fordította: Péter János. Budapest.
- Erikson, E. (1963): „Eight Stages of Man”, in: *Childhood and Society*, New York.
- Felden, Heide von (2001): „Weiberhasser” und „Liebling des weiblichen Geschlechts”? Zur Rousseau-Rezeption zeitgenössischer Frauen in Deutschland. URL: <http://www.pestalozzianum.ch>
- Felméri Lajos (1875): Útazás a szobában. *Néptanítók Lapja*, **VIII**. Buda-Pest. 38-42.; 225-227.; 247-248.; 267-270.; 291-292.; 316-319.; 344-346.; 366-369.; 384-387.; 400-402.; 421-426.; 440-445.
- Felméri Lajos (1877): A természetan elemei a játéktéren. *Néptanítók Lapja*, **X**. 10-14.; 33-37.; 65-71.; 21-125.; 196-201.; 213-219.; 408-413.; 436-440. 478-481.; 496-499.
- Fertig, Ludwig (1984): Zeitgeist und Erziehungskunst. Eine Einführung in die Kulturgeschichte der Erziehung in Deutschland von 1660 bis 1900. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt.
- Fináczy Ernő (1906): *Az ókori nevelés története*. Hornyánszky Viktor Könyvkiadóhivatala, Budapest.
- Fináczy Ernő (1919): *A renaissancekori nevelés története*. Budapest, kiadja Hornyánszky Viktor.
- Fináczy Ernő (1926): *A középkori nevelés története*. Kir. Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest.
- Fináczy Ernő (1927): *Az újkori nevelés története*. Kir. Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest.
- Foucault, Michel (1990): *Felügyelet és büntetés. A börtön története*. Gondolat, Budapest.
- Franklin Benjámín (1989): *Számadása életéről*. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Frazer, J. G. (1995): *Az Aranyág*. Osiris Kiadó, Budapest.
- French, Valerie (1998): A gyermek hatásának története: ókori mediterrán civilizációk. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 42-66. p.
- Furnivall, J. (1868): Guide to manners for boys, from The Babees Book. 16-24. URL: <http://icg.fas.harvard.edu/~chaucer/special/lifemann/manners/childbk.html>
- Gélis, Jacques (1980): *Der Weg ins Leben, Geburt und Kindheit in früheren Zeit*. München.
- Gélis, Jacques (1999): Die Individualisierung der Kindheit. In: Aries, Philippe, Chartier, Roger (Hrsg.) (1999): *Geschichte des privaten Lebens*. 3. Band. Bechtermünz Verlag, Hemberg bei Wien. 313-332. p.
- Ginzburg, Carlo (1976): *Il formaggio e i vermi*. Giulio Einaudi, Torino. Magyarul: *A sajt és a kukacok*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1991.
- Glatz Ferenc (szerk.) (1997): Gyermek a történelemben. *História*, (Tematikus szám), 1997. 5-6. sz.
- Greven, Philip (1977): *The Protestant Temperament. Patterns of Child-rearing, Religious Experience, and Self in Early America*. Alfred A. Knopf, New York.
- Hahn István - Máté György (1972): *Karthágó*. Corvina Kiadó, Budapest.

PUKÁNSZKY BÉLA: A GYERMEKKOR TÖRTÉNETE (KÉZIRAT)

- Hardyment, Christina (1998a): A győzedelmes behaviorizmus. In: In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 287-310. p.
- Hardyment, Christina (1998b): Álomgyerekek. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 311-345. p.
- Hansmann, Otto (1995): *Kindheit und Jugend zwischen Mittelalter und Moderne*. Deutscher Studien Verlag, Weinheim.
- Hegedüs István (1875): Menj, nincs időm! *Család és Iskola*, Nevelés és oktatásügyi szakközlöny szülők, nevelők, kisednevelők, tanítók és a nevelésügy barátai számára. Kiadja a Kolozsmegyei Tanító-testület. I. 33-34.
- Hegedüs István (1877): Gyöngédség és tekintély. *Család és Iskola*, III. 29-31., 38-40., 46-48., 53-54.
- Hegel, Georg, Wilhelm, Friedrich (1928): Grundlinien der Philosophie des Rechts. In: Hegel, G. W. F. (1928): *Sämtliche Werke*. Bd. 7. Stuttgart.
- Holmes, Urban, Tigner (1968/69): Medieval Children. In: *Journal of Social History*. 2. 164-172. p.
- Hoyles, M. - Evans, P. (1989): *The politics of childhood*. Journeyman Press, London
- Hunt, David (1970): *Parents and Children in History. The Psychology of Family Life in Early Modern France*. New York.
- Imhof, Arthur, E. (1983): *Der Mensch, und sein Körper: von der Antike bis heute*. München.
- Imhof, Arthur, E. (1984): *Die verlorenen Welten – Alltagsbewältigung durch unsere Vorfahren – und weshalb wir uns heute so schwer damit tun*. München.
- Imhof, Arthur, E. (1988): *Die Lebenszeit. Vom aufgeschobenen Tod und von der Kunst des Lebens*. München.
- Imhof, Arthur, E. (1992): *Elveszített világok. Hogyan gyűrték le eleink a mindennapokat – és miért nem boldogulunk mi ezzel...* Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Im Hof, Ulrich (1995): A felvilágosodás Európája. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest.
- Kákossy L. (1993): *Ré fiai*. Budapest.
- Key, E. (1976): *A gyermek évszázada*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kéri Katalin (szerk.): *Távoli tájak, ismeretlen gyermekek*. Janus Pannonius Tudományegyetem, Tanárképző Intézet, Pécs, 1997.
- Kis Molnár Csaba és Erdei Helga (2003): Gyermekkép a magyar sajtóban 1950 után. In: Pukánszky Béla (szerk.): *Két évszázad gyermekei. A tizenkilencedik-huszedik század gyermekkorának története*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest. 246-286. o.
- Kleeck, Mary Van (1908): Child Labor in New York City Tenements. In: *Charities and the Commons*, 1908. jan 18. URL: <http://tenant.net/Community/LES/kleeck9.html> (2001. márc. 19.)
- Kleper, Scott, J. (é. n.): *Social abandonment of children in renaissance Italy and England*. URL: <http://www.stanford.edu>
- Komáromi Gabriella (2000): Megtört a jég. *Élet és Irodalom*, XLIV. évf., 13. szám.
- Komoróczy Géza (1983): *Fénylő ölednek édes örömében*. A sumer irodalom kistükre. Budapest, Európa.
- Lambert, Olivia (1996): *The conception of Childhood. An historical psychological analysis*. URL: <http://www.sfu.ca/~wwwpsyb/issues/1996/spring/lambert.htm>
- Ladurie, Emmanuel La Roy (1994): *Montaillou, village occitan de 1294 à 1324*. Éditions Gallimard, Paris, 1994. Magyarul: *Montaillou, egy oksztán falu életrajza*. Osiris, Budapest, 1997.
- Ladurie, Le Roy (1997): *Montaillou*. Osiris, Budapest.
- Larass, Petra (Hrsg.) (2000): *Kindsein kein Kinderspiel. Das Jahrhundert des Kindes 1900-1999*. Frankesche Stiftungen, Halle.
- Legouvé, Ernest (1878): Atya és fiú a tizenkilencedik században. Fordította Feleki József. Franklin Társulat, Budapest.
- Lenzen Dieter (1985): *Mythologie der Kindheit*. Rowolts Taschenbuch Verlag, Reinbek bei Hamburg.
- Levi, G. - Schmitt, J.-C. (1996): *Geschichte der Jugend*. Fischer Verlag, Frankfurt am Main.

PUKÁNSZKY BÉLA: A GYERMEKKOR TÖRTÉNETE (KÉZIRAT)

- Lüth, Christoph (2001): *Emberi jogok, értelem nevelés és egy posztmodern kritika. A német és a francia felvilágosodás koncepciói a francia forradalom hatósugarában*. Kézirat.
- Lyman, Richard, B. (1998): Barbárság és vallás: késő római és kora középkori gyermeknevelési szokások. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 67-87. p.
- Macard, Micaela von (1999): *A rokokó avagy kísérlet az emberi szíven*. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Macfarlane, Alan (1993): *Az angol individualizmus eredete*. Századvég Kiadó - Hajnal István Kör, Budapest.
- Main, Gloria, L. (2000): *Naming children in early New England*. URL: <http://lonestar.texas.net/~mseifert/puritan14.html> (2000. március 19.)
- Mallet, Carl-Heinz (1990): *Untertan Kind*. Nachforschungen über Erziehung. Ullstein Sachbuch, Frankfurt am Main, Berlin.
- Manoff, Wasil (1899): *Das Überbürdungsproblem in den höheren Schulen Deutschlands mit besonderer Berücksichtigung des preußischen Gymnasiums*. Dissertation, Jena.
- Mészáros István – Németh András - Pukánszky Béla (2000): Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Osiris Kiadó, Budapest, 2. kiadás.
- Miller, Alice (1980): *Am Anfang war Erziehung*. Suhrkamp Verlag. Frankfurt am Main.
- Montaigne, Michel de (1983): *Esszék*. Ford.: Oláh Tibor. Kriterion, Bukarest.
- Muller, P. (1973): *Childhood's changing status over the centuries*. In: Brockman, L. M. - Whiteley, J. H. - Zubak, J. P. (Eds.): *Child development: Selected readings*. McClelland and Stewart, Toronto, 2-10. p.
- Musgrove, Frank (1998): Az otthon és az iskola történelmi jelentőségű konfliktusa. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest. 257-266. p.
- Németh András (1996): *A reformpedagógia múltja és jelene*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Németh András (1997): *Nevelés, gyermek, iskola*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Németh András – Skiera, Ehrenhard (1999): *Reformpedagógia és az iskola reformja*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Németh András - Szabolcs Éva (2000): *A neveléstörténeti kutatások főbb nemzetközi tendenciái, új kutatási módszerei és eredményei*. Kézirat.
- Nyssen, Friedhelm - Janus, Ludwig (1997) (Hrsg.): *Psychogenetische Geschichte der Kindheit*. Beiträge zur Psychohistorie der Eltern-Kind-Beziehung. Psychosozial Verlag, Gießen.
- Oelkers, Jürgen (1992): *Reformpädagogik. Eine kritische Dogmengeschichte*. Juventa Verlag, Weinheim und München. Zweite Auflage.
- Papp Jenő (1934): *Magyarország erkölcsrajza. Korunk kritikája*. Káldor Könyvkiadó Vállalat, Budapest.
- Peikert, Ingrid (1982): Zur Geschichte der Kindheit im 18. und 19. Jahrhundert. Einige Entwicklungstendenzen. In: Reif, Heinz (Hrsg.): *Die Familie in der Geschichte*. Vandenhoeck & Ruprecht in Göttingen, 114-136. p.
- Perrot, Michelle (1999): Rollen und Charaktere. In: Perrot, M. (Hrsg.): *Geschichte des privaten Lebens*. Bd. 4. Bechtermünz Verlag, Weltbild Verlag, Augsburg. Copyright: Fischer Verlag, Farkfurt am Main.
- Perrot, M. (Hrsg. 1999): *Geschichte des privaten Lebens*. Bd. 4. Bechtermünz Verlag, Weltbild Verlag, Augsburg. Copyright: Fischer Verlag, Farkfurt am Main.
- Péter Katalin (1996): A gyermekek első tíz esztendeje. In: Péter Katalin (szerk.): *Gyermek a kora újkori Magyarországon*. Budapest.
- Péter Katalin (szerk.) (1996): *Gyermek a kora újkori Magyarországon*. Budapest.
- Péter Katalin (1999): Jobbágy gyermekek a kora újkori Magyarországon. *Műhely*, 22. 5-6. szám, 141-153. p.
- Pikler Emmi (1976): *Mit tud már a baba?* Medicina Könyvkiadó, Budapest.
- Pikler Emmi (szerk.) (1978): *Anyák könyve*. Medicina Könyvkiadó, Budapest.

PUKÁNSZKY BÉLA: A GYERMEKKOR TÖRTÉNETE (KÉZIRAT)

- Plake, Klaus (1991): *Reformpädagogik. Wissenssoziologie eines Paradigmenwechsels*. Waxmann, Münster-New York.
- Platón (1984): *Összes művei*. Budapest, Európa Könyvkiadó.
- Pléh Csaba (1992): *Pszichológiatörténet*. Gondolat, Budapest.
- Pollock, Linda (1983): *Forgotten Children. Parent-child relations from 1500 to 1900*. Cambridge University Press, London, New York.
- Pollock, Linda (1989): A gyermekekkel kapcsolatos attitűdök. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 176-210. p.
- Postman, Neil (1982, 1999): *The Disappearance of Childhood*. Delacorte Press, New York.
Németül: *Das Verschwinden der Kindheit*. Fischer Taschenbuch Verlag, 1999.
- Przywara, E. (1958): *An Augustine Synthesis*. New York.
- Pukánszky Béla (1999a): „Utazás a szobában” – Gyermeküket tanító apák a XIX. században. *Magyar Pedagógia*, 1. szám, 97-106. p.
- Pukánszky Béla (1999b): Gyermeknevelési elképzelések a 19. században. *Műhely*, 5-6. szám, 169-174. p.
- Pukánszky Béla - Németh András (1999): *Neveléstörténet*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Pukánszky Béla (2000): A gyermek évszázadának hajnalán. In: Pukánszky Béla (szerk.): *A gyermek évszázada*. Osiris, Budapest. 21-33. p.
- Pukánszky Béla (szerk., 2000.): *A gyermek évszázada*. Osiris, Budapest.
- Pukánszky Béla (szerk., 2003): Két évszázad gyermekei. A tizenkilencedik-huszedik század gyermekkorának története. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Quintilianus (1913): *Szónoklattana*. Budapest, Franklin-Társulat.
- Ratio Educationis* (1981). Az 1777-i és az 1806-i kiadás magyar nyelvű fordítása. Fordította, jegyzetekkel és mutatókkal ellátta: Mészáros István. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Riesmann, David (1961): *The Lonely Crowd*. Magyarul: *A magányos tömeg*. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest, 1968., harmadik kiadás: 1983.
- Robertson, Priscilla (1998): Az otthon mint fészek: A középosztály gyermekora a 19. századi Európában. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 267-286. p.
- Roboz Pál (1948): *A kisgyermek nevelése*. Hungária Könyvkiadó, Budapest.
- Ross, James, Bruce (1998): A középosztálybeli gyermekek a városiasodó Itáliában a 14. századtól a 16. század elejéig. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 139-175. p.
- Rousseau, Jean-Jacques: Emil vagy a nevelésről. Ford.: Györy János. Tankönyvkiadó, Budapest, 1957.
- Rousseau, Jean-Jacques: Emil vagy a nevelésről. Ford.: Györy János. Tankönyvkiadó, Budapest, 3. kiadás, 1978.
- Rutschky, Katarina [1977], (1988): *Schwarze Pädagogik. Quellen zur Naturgeschichte der bürgerlichen Erziehung*. Ullstein Sachbuch, Frankfurt (Main).
- Schiffler, Horst - Winkeler, Rolf (1985): *Tausend Jahre Schule. Eine Kulturgeschichte des Lernens in Bildern*. Besler Verlag, Stuttgart, Zürich.
- Schama, S. (1988): *The Embarrassment of Riches. An Interpretation of Dutch Culture in the Golden Age*. Fontana Press.
- Schneller István (1918): *A Kolozsvári Országos Tanárképző-Intézet Gyakorló Középiskolájának tanszervezetére és tanrendjére vonatkozó javaslat*. Stief, Kolozsvár.
- Shahar, Shulamith (1990): *Children in the Middle Ages*. London-New York, Routledge. Magyarul: *Gyermekek a középkorban*. Budapest, Osiris, 2000.
- Shorter, Edward (1977): *Die Geburt der modernen Familie*. Reinbek. 196-234. p.
- Shorter, Edward: (1986): Die große Umwälzung in den Mutter-Kind-Beziehungen vom 18. zum 20. Jahrhundert. In: Martin, J. - Nitschke, A. (Hrsg.): *Zur Sozialgeschichte der Kindheit*. München. 503-524. p.
- Simkin, John: Punishment in factories. In: Spartacus Educational Website. URL: <http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/IRpunishments.htm> (2001. márc. 19.)

PUKÁNSZKY BÉLA: A GYERMEKKOR TÖRTÉNETE (KÉZIRAT)

- Sommerville, C. John (1982): *The Rise and Fall of Childhood*. Sage Publications, Beverly Hills, London, New Delhi.
- Spaemann, Robert (1978): Roesseaus „Emile”: Traktat über Erziehung oder Träume eines Visionärs? In: *Zeitschrift für Pädagogik*, **24**. 1978. 823-834. o.
- Spock, Benjamin (1945): *Common Sense Book of Baby and Child Care*. Duell Sloan, New York.
- Spock, Benjamin (1977): *Csecsemőgondozás és gyermeknevelés*. Medicina Könyvkiadó, Budapest.
- Stone, Lawrence (1974): *The Massacre of the Innocents*. In *New York Review of Books*, 21, 25-31. p.
- Szabolcs Éva (1991): A család- és gyermekkortörténeti kutatások újabb fejleményei. *Magyar Pedagógia*, **90**. 3-4. sz. 170-184. p.
- Szabolcs Éva (1995): Fejezetek a gyermekképzés történeti alakulásából. *Új Pedagógiai Közlemények*. ELTE, Budapest.
- Szabolcs Éva (1998) Gyermekkortörténeti szempontok a pedagógiai szakirodalomban. *Magyar Pedagógia*, 3. sz. 253-260.
- Szabolcs Éva (1999): *Tartalomelemzés a gyermekkortörténet kutatásában. Gyermekképzés Magyarországon 1868-1890*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Szabocs Éva (2000): Neveléstörténet és gyermekkortörténet. In: Pukánszky Béla (szerk.): *A gyermek évszázada*. Osiris, Budapest, 2000. 66-76. p.
- Szapor Judit (1987): Egy vasárnapi történész: Philippe Ariès (1914-1984): In Philippe Ariès: *Gyermek, család halál*. Gondolat, Budapest, 1987, 415-420. p.
- Szántó Konrád (1987-88): *A katolikus egyház története*. I-II. Ecclesia, Budapest, 2. kiadás.
- Szegedy-Maszák Aladárné - Stumpf Istvánné (1934): *A magyar úriasszony otthona. Az otthon kultúrája. A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége kiadása*, Budapest.
- Szent Biblia*. Fordította Károli Gáspár. Brit és Külföldi Biblia Társulat kiadása, Budapest, 1927.
- Szvorényi József (1890): *Gyakorlati tanácsok a házi és nyilvános nevelés körében. Anyák és nevelők tanúságára, népszerű előadásban*. Franklin Társulat, Budapest.
- Tátrai Zsuzsanna (1997): Falusi gyermekélet Magyarországon 1867-1948. *História*, 1997. 5-6. sz.
- Tenorth, Heinz-Elmar (2000): *Geschichte der Erziehung. Einführung in die Grundzüge ihrer neuzeitlichen Entwicklung*. Juventa Verlag, Weinheim, München.
- The Little Children's Little Book (c. 1480) In: Furnivall, J. (1868): *Guide to manners for boys, from The Babes Book*. 16-24. URL: <http://icg.fas.harvard.edu/~chaucer/special/lifemann/manners/childbk.html>
- Thorne, Michael és Henley, Tracy (2000): *A pszichológia története. Kapcsolatok és összefüggések*. Glória Kiadó, Budapest.
- Tomka Béla (2000): *Családfejlődés a 20. századi Magyarországon és Nyugat-Európában*. Osiris, Budapest.
- Tucker, M. J. (1998): A gyermek mint kezdet és vég: gyermeknevelési szokások a 15-16. századi Angliában. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 211-232. p.
- Tyler May, E. (1999): Mythen und Realitäten der amerikanischen Familie. In: Prost, A. - Vincent, G. (Hrsg.): *Geschichte des privaten Lebens. Band 5*. Bechtermünz Verlag, Coyright: Fischer Verlag, Frankfurt am Main, 1993. Gesamtherstellung: Wiener Verlag, Himmer bei Wien. 557-602.
- Vajda Zsuzsanna (1997): Viták a gyermekkor történeti kutatásában. *Pszichológia*, 3. szám, 285-300. p.
- Vajda Zsuzsanna - Pukánszky Béla (1988): *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény. Eötvös József Kiadó, Budapest.
- Vajda Zsuzsanna (2000): Gyermekfelfogás és gyermekkor a történelemben. In: Pukánszky Béla (szerk.): *A gyermek évszázada*. Osiris, Budapest, 2000. 80-101. p.
- Vasas Samu (1993): *A kalotaszegi gyermek. A személyiségfejlődés népi hagyományai Kalotaszegen*. Kráter Kiadó, Budapest.
- Veczko József (2000): *A gyermek- és ifjúságvédelem alapjai*. APC-Stúdió, Gyula.
- Velkey László (1984): *Gyermekeink gondozása, nevelése*. Medicina Könyvkiadó, Budapest.

PUKÁNSZKY BÉLA: A GYERMEKKOR TÖRTÉNETE (KÉZIRAT)

- Vincze, L. (1991): „Appendix” neveléstörténeti munkákhoz. (A „fekete pedagógia” történetéből.) *Magyar Pedagógia*, 3-4. sz. 195-214. p.
- Walzer, J. F. (1998): Az ambivalencia korszaka: amerikai gyermeknevelési szokások a 18. században. In: Vajda Zsuzsa - Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest. 233-256. p.
- Warmington, B. H. (1967): *Karthágó*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Watson, John Broadus (1928, 1972): *Psychological Care of Infant and Child*. Arno Press, New York.
- Weber-Kellermann, Ingeborg (1979): *Die Kindheit. Eine Kulturgeschichte*. Insel Verlag, Frankfurt am Main.
- Weber-Kellermann, Ingeborg (1991): *Die Kinderstube*. Insel Verlag, Frankfurt am Main.
- Weber, Max (1982): *A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme*. Gondolat, Budapest.
- Weick, Ed (2000): Ordinary History. URL: <http://members.eisa.com/~ec086636/coping.htm>
- Wendt, Gustav (1883): *Die Gymnasien und die öffentliche Meinung*. Karlsruhe, 2. Auflage.
- Winn, Marie (1981): *Children without Childhood*. Panthon Books, New York. Magyarul: *Gyerekek gyermekkor nélkül*. Gondolat, Budapest, 1990.
- Zichy Rafaelné (1934): A gyermek szellemi és lelki neveléséről. In: Szegedy-Maszák Aladárné - Stumpf Istvánné (1934): *A magyar úriasszony otthona. Az otthon kultúrája*. A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége kiadása, Budapest. 197-200. p.
- Zolnay, Vilmos (1983): *A művészetek eredete. Pokoljárás*. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 2. bővített kiadás.